

מסורת הש"ס

(א) [נחמיה יב, ט] יומא טו. נחמיה יא: נחמיה פת. וע"ש כחמ"א, (א) עריכא כל. [נמיר יח: ע"ש], (ד) [וריות יג. נחמיה ג, ט] [נחמיה כח, א] [נ"ל דלכילת קדשין], (ו) [נ"ל דהשלמה], (ח) [נמיר מוס' נחמיה ל: ד"ה לענין], (ט) [נמיר מוס' לקמן פס: ד"ה כוסין], (י) [נמיר מוס' קדושין יג. ד"ה האשה ומוס' נחמיה ד. ד"ה עולתה],

תורה אור השלם

1. באהל מועד מרחץ לפרכת אשר על הערת יצחק אהרן ונבין מערב עד בקר לפני י' הקטן עולם לדרתם מאת בני ישראל: שמוט בו כא ישראלי: 2. ובהעלת אהרן את הברית בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני י' לדרתיהם: שמוט ל' 3. והקטיר עילוי אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהשיבו ובקר אהרן ונרת יקטירנה: שמוט ל' 4. והביא אתם אל הכהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה וקולל את ראשו ממול עפרו ולא יבדיל: 5. ואת השני יעשה עלה במשפט ובקר עליו הכהן מחטאתו אשר חטא ונקלח לו: ויקרא ה' ח

גיליון הש"ס

גמ' בשלמא לה"ק יבא עשה. ע' שבת דף ד ע"א מוספות ד"ה וי' אומרים: רש"י ד"ה מבלע ויבטלה וי' ד"ה לא ידעו. ע"י אש השנה דף ל ע"ב מוס' ד"ה ומתקלן ומנחת טמ' ע"א מוספות ד"ה ת"ל:

מוסף רש"י

דחניא מערב עד בקר. נגרות כמי יערוך אמו אהרן וינו מערב עד בקר (נחמיה יג, ט) [נ"ל מדרגה. תן לה למטה מה שכן כד שפאל דוקלס כל הלילה ויעשו חמנים ל' לוג לל נר וגר ויש בו כדי להלית כל הלילה של מקופס טמא, ואם יומיר קבלה וימיר (שם) כי שיעור חמנים ל' מקופס טמא שאל חמנים כל הלילה, ובמנחה ויבטל ובתשרי אש דקא"ר ישמעאל אף מחוסר כפורים צמזמור עני קאמר שמציא חטאת העוף ונאללת להכניס ואין זה הקטרה ועשה דהשלמה גבי הקטרה כמי וטירה של מחוסר כפרה תלויה צחטאת דכחמי (ויקרא יז) והקריבו לפני ה' וכפר עלי' ובחטאת קאי ביולדת: מעלה ומלינה בראש המזבח. דכחמי והקריבו לפני ה' וכפר עליה ולמנה יקטירנה לאחר מיד של צין הערבים וטירה של הערבות (מנחות יג, ט) משקיעה המנה ואלין עד בקר (שם מנחות) מעבדות שהן אמויות ציוס נגון עבודות הם וקמלו על מנה ששקין מהלכת נחת ואלין, שז' מאחזת למוין (נחמיה יא) כלומר אין לן עבודות יוס כשרה אחר הדלקתן, דררס הכי אמו מערב עד בקר ולא אחר מערב עד בקר (ויקרא יג, ט) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. צמזמית הקול כמי (נחמיה יג, ט) בנה אב. מלה טעם הקדמתו צמזמית (שם).

רבינו חננאל

תניא כי קושין תמיד קודם לקטרת וקטרת לנרות ונרות לפסח יאחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים כו. איקנא הכי אמר רחמנא בעידנא דמולדת נרות תהא מקטרת קטרתה זו היא לישנא דיקא דמתיבתא. ת"ר אין לך דבר קודם לתמיד של שחר

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

גמ'

עין משפט נר מצוה

א ג מ"י פ"ג מהלכות תמידין הלכה א': ד ב מ"י פ"ג מהלכות ק"פ הלכה ד: ה ג מ"י פ"ו מהלכות תמידין הלכה ד: ו ד שם הלכה א' ובה' ק"פ שם: ז ה מ"י שם פ"א מהל' תמידין הלכה ד: ח ו מ"י פ"ג מהלכות פסולי מוקדשין הלכה א': ט ז מ"י פ"א מהלכות מוקדשין כפרה ה"ה: י ח מ"י פ"ט מהלכות תמידין הלכה ו':

רבינו חננאל (המשך)

שמתעבב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטרת ונרות ופסח ומחוסר כפורים ערבי פסחים שטובל ואוכל פסחו לערב. ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן א' ברוקה אומר אף מחוסר כפורים שאר אף השנה שטובל ואוכל בקרישים ואומר בשלמא מחוסר כפורים בפסח אתי עשה דהוא עשית הפסח דאית ביה כרת שנא' וחדל לעשות הפסח ונחתה, ודחי עשה דהוא עליה השלם כל הקרבנות דלית ביה כרת, כלומר אין לך קרבן שקרב במזבח אלא קודם תמיד של בין הערבים, הני מיני קרבן דלית ביה כרת, אבל האי דאי לא מקריב כפרו ויבדיל פסח אתי ליד כרת לא, אלא בשאר ימות השנה אכילת קדשים עשה לה, וזה שאמר עליה השלם כל הקרבנות עשה, למא דחי זה העשה לזה העשה. ופריך זה מחוסר כפורים כגון זה ומצורע דל שאין עליו אלא עופות, והטאת העוף אין למזבח ממנו אלא דמה, ואין לו קרבן במזבח אחר התמיד. רב פסא אומר אפי' תימא מחוסר כפורים כגון מצורע ובחטאת בהמה שהחליבים שלה במזבח סליק אלא מעליהם צ"ל למזבח. וירושלמי יכול יתא הקטרת אימורין מעכבת כפרה ת"ל ובה' מכלא למדני שאפי' מעלין ומלינן נחמיה לו שהרי אמרו ר' שמעון אית הכפרה, בהריא נאמר כי האימורין אין מעכבין את הכפרה, לפיכך אלא מעלין ומלינן, ונעשין אלו האימורין שמעלין ומלינן על גבי המזבח כמי שנטמאו או אשדור, ואוכלין הכהנים הבשר ונשלמה הכפרה לבעלים באכילת הכהנים הבשר דרבינן למימר קמן. ואמורין של אשם נמי עבד להו כמא דעבד לאימורין של חטאת בהמה. אלא לרב הסדר דאקמא בוב ואפילו במצורע דסבר כל מחוסר כפורים טהור הוא ואי לא עבד פסח חייב כרת הנה מצורע דל אפי' שחטאתו ועולתו עופות אי אישר לו מכבש לאשם והני אימורין [שהן] למזבח הכי עבד, וכי תימא הקרבא אשמו אינו מעכב מלאכול בקדשים והתניא מעכב. וכי תימא בשקרב האשם מקודם תמיד אפילו הכי הא איכא עולת העוף שהולכת במזבח, וכי תימא עולתו אינה מעכבתו והתניא מלאכול בקדשים והתניא עולתו מעכבתו וכי תימא בשקרבא עולתו והתניא זה בנה אב שיהיו כל החטאות קודמות לעולת הבאות עמה, וקיימא לן דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה, ופריך רבא אין כל החטאות קודמות לעולת הבאות עמהן וזולת עולת

יא **אחר** דבר ב'ו'. אע"ג דתמיד תדיר אלטריך למיכתב דה"א שהפסח יקדים משום עליה השלם: **קטרת** ונרות נקדמו **אפסח**. הקשה ריב"ז והלא נגרות כמי נמי מערב ועד צקר ומה לי מערב ומה לי צערב ויש לומר דמערב ועד צקר אלטריך ליתן לה מדה ולא לאחור: **אין** לך דבר שמתעבב בו' **אלא** קטרת. נראה לר"י דלא גרס ונרות דע"כ לא חשיב אלא מידי דהקטרה דזה הקפידה תורה לאחר דכחמי והקטיר עליה חלזי וגו' דאי לא תימא הכי ליחשוב נמי ברישא אין לך שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת ודיון מוצא הפנימי ושי גזרי עיני והטבת נרות דקודמין לתמיד כל הני דלאמרינן צמזמור לכן הממונה (וימא דף ג.) ובתוספתא נמי ליתא: **אתי** עשה דפסח דאית ביה כרת ודחי ב'ו'. הקשה ריב"ז הלא צעידנא דמיעקר עשה דהשלמה לא מיקיים עשה דלכילת פסח דלחינה אלא צלילה ומיך דמיירי ששטמו פסח עליו קודם שידמו עשה דהשלמה דשומעין וזורקין על טבול יוס ומחוסר כפורים לכולי עלמא אפילו לא יאכל לצסוף הואיל וצידו מלי ופטור מפסח שני אפילו לא אכל הלכך כשהמקריב כפרתו מיקיים עשה דפסח דלאו הוי ראוי לאכול שאם לא היה יכול להקריב לא יהיה ראוי לאכול לערב והפסח היה פסול ור"י מתוך דדוקא צלל מעשה דחמי צעין צעידנא דמיעקר לאו דלקיים עשה אצל עשה דחמי דמי עשה הקל ככל ענין אפילו לא מיקיים עשה חמור צעידנא דקא עבר אעשה הקל דממוכס (י) צשולס (נישין דף ג.) גזי רבי אליעזר ששימור עבדו וצשולס הקן (מולין דף קמא). דלוה דמי עשה דמזורע דחמי לעשה דשילוח הקן אי לאו דאמר רחמנא שלח משלח אפי' (לדבר מזה"ש): **זה** בנה אב **אב** **אב** חטאות בו'. ואפילו לעבד קאמר דאי למזורע אכתי לימא בשקרבא. הקשה ריב"ז דת"כ משמע לילכא עיכובא דקמיא ההם גזי יולדת שאם הביאה עולתה מציא חטאתה ממין עולתה ובפרק כל התדיר (נחמיה דף ג.) משמע דלא אלטריך האי זה צנה אב אלא למטאת העוף הבאה עס עולת צהמה וליכא כי אס יולדת עשירה ובמסכת קנים (פ"ג) נמי אמרינן האשה שהביאה חטאתה ומהה מציאין יורשים עולתה כו' עולתה ומהה לא יציאו יורשים חטאתה משמע קלף אס היתה קיימת לא היתה מציאה אלא חטאתה ומיך צניו חיים כהן דהא דפריך הכא ואפילו עיכובא יהא היינו דוקא צמזמור דכמי ציה תהיה דמשמע עיכובא דלאמר דריש הקומץ רצה (מנחות דף יז.) ומשני דמתי דהיה והשלה למעוטי מעיכובא': **דבתיב** והעלה. ודוקא דיעבד דהא כמי צהדיא ואחר ישחט את העולה: עשאים

יא **אחר** דבר ב'ו'. אע"ג דתמיד תמיד קודם לפסח דדיו הוי שילוח הפסח שנאמר בו צערב וצין הערבים מוצא את הפסח צערב (נדרים טו) ושחטו אותו וגו' (שמות יז) לתמיד שלא נאמר בו אלא את הכבש השני תעשה צין הערבים (נמזכר כח): **אי** הכי

יא **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו בערב אלא בין הערבים בלבד אי הכי קטרת ונרות נמי נקדמו לפסח **יא** **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים בלבד דבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד שאני התם דמיעט רחמנא אותו (דחניא י' מערב ועד בקר *תן לה מדה שתהא דולקת מערב עד בקר דבר אחר אין לך עבודה שכשירה מערב עד בקר אלא זו בלבד מאי טעמא אמר קרא י' ערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר אותו מערב עד בקר ואין דבר אחר מערב עד בקר ואיתקש קטרת לנרות ותניא כי קושיין י' תמיד קודם לקטרת קטרת קודמת לנרות ונרות קודמות לפסח **יא** **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד והא כתיב אותו האי אותו מיבעי ליה למעוטי עבודה שבפנים ומאי ניהו קטרת סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב² ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה אימא נדליק נרות ברישא והדר נקטיר קטוריה מיעט רחמנא אותו אלא בין הערבים יקטירנה למה לי הכי קאמר רחמנא בעידן דמדולקת נרות תהא מקטירא קטרת תנו רבנן י' אין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת בלבד שנאמר בה בבקר בבקר ויוקדם קטרת דבר שנאמר בו בבקר בבקר דכתיב³ והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר דכתיב⁴ ויהי כאשר יקטיר קטרת אהרן וצין לך דבר שמתעבב אחר תמיד של בין הערבים אלא י' קטרת ונרות י' פסח ומחוסר כפורים בערב הפסח שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף מחוסר כפורים בשאר ימות השנה שטובל ואוכל בקדשים לערב * בשלמא לתנא קמא יבא עשה דפסח שיש בו כרת וידחה עשה דהשלמה שאין בו כרת אלא ל' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה מאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה אמר רבינא אמר רב חסדא הכא בחטאת העוף עסקין שאין למזבח אלא דמה רב פפא אמר אפילו תימא בחטאת בהמה י' מעלה ומלינה בראשו של מזבח והאיכא אשם בשלמא לרב פפא היינו דמלין לה אלא לרב חסדא מאי איכא למימר אמרי שקרב אשמו והאיכא עולה וב"ת י' עולה לא מעכבא והתניא ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כשם שחטאתו ואשמו מעכבין אותו כך עולתו מעכבתו וכי תימא בשקרבא עולתו ומי קרבה עולתו קודם לחטאתו ראשון והתניא⁵ והקריב את אשר לחטאת ראשונה מה תלמוד לומר אם ללמד שתהא קודמת לעולה הרי כבר נאמר⁶ ואת השני יעשה עולה כמשפט אלא זה בנה אב הכל

יא **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו בערב אלא בין הערבים בלבד אי הכי קטרת ונרות נמי נקדמו לפסח **יא** **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים בלבד דבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד שאני התם דמיעט רחמנא אותו (דחניא י' מערב ועד בקר *תן לה מדה שתהא דולקת מערב עד בקר דבר אחר אין לך עבודה שכשירה מערב עד בקר אלא זו בלבד מאי טעמא אמר קרא י' ערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר אותו מערב עד בקר ואין דבר אחר מערב עד בקר ואיתקש קטרת לנרות ותניא כי קושיין י' תמיד קודם לקטרת קטרת קודמת לנרות ונרות קודמות לפסח **יא** **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד והא כתיב אותו האי אותו מיבעי ליה למעוטי עבודה שבפנים ומאי ניהו קטרת סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב² ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה אימא נדליק נרות ברישא והדר נקטיר קטוריה מיעט רחמנא אותו אלא בין הערבים יקטירנה למה לי הכי קאמר רחמנא בעידן דמדולקת נרות תהא מקטירא קטרת תנו רבנן י' אין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת בלבד שנאמר בה בבקר בבקר ויוקדם קטרת דבר שנאמר בו בבקר בבקר דכתיב³ והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר דכתיב⁴ ויהי כאשר יקטיר קטרת אהרן וצין לך דבר שמתעבב אחר תמיד של בין הערבים אלא י' קטרת ונרות י' פסח ומחוסר כפורים בערב הפסח שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף מחוסר כפורים בשאר ימות השנה שטובל ואוכל בקדשים לערב * בשלמא לתנא קמא יבא עשה דפסח שיש בו כרת וידחה עשה דהשלמה שאין בו כרת אלא ל' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה מאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה אמר רבינא אמר רב חסדא הכא בחטאת העוף עסקין שאין למזבח אלא דמה רב פפא אמר אפילו תימא בחטאת בהמה י' מעלה ומלינה בראשו של מזבח והאיכא אשם בשלמא לרב פפא היינו דמלין לה אלא לרב חסדא מאי איכא למימר אמרי שקרב אשמו והאיכא עולה וב"ת י' עולה לא מעכבא והתניא ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כשם שחטאתו ואשמו מעכבין אותו כך עולתו מעכבתו וכי תימא בשקרבא עולתו ומי קרבה עולתו קודם לחטאתו ראשון והתניא⁵ והקריב את אשר לחטאת ראשונה מה תלמוד לומר אם ללמד שתהא קודמת לעולה הרי כבר נאמר⁶ ואת השני יעשה עולה כמשפט אלא זה בנה אב הכל

יא **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו בערב אלא בין הערבים בלבד אי הכי קטרת ונרות נמי נקדמו לפסח **יא** **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים בלבד דבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד שאני התם דמיעט רחמנא אותו (דחניא י' מערב ועד בקר *תן לה מדה שתהא דולקת מערב עד בקר דבר אחר אין לך עבודה שכשירה מערב עד בקר אלא זו בלבד מאי טעמא אמר קרא י' ערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר אותו מערב עד בקר ואין דבר אחר מערב עד בקר ואיתקש קטרת לנרות ותניא כי קושיין י' תמיד קודם לקטרת קטרת קודמת לנרות ונרות קודמות לפסח **יא** **אחר** דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד והא כתיב אותו האי אותו מיבעי ליה למעוטי עבודה שבפנים ומאי ניהו קטרת סלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב² ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה אימא נדליק נרות ברישא והדר נקטיר קטוריה מיעט רחמנא אותו אלא בין הערבים יקטירנה למה לי הכי קאמר רחמנא בעידן דמדולקת נרות תהא מקטירא קטרת תנו רבנן י' אין לך דבר שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת בלבד שנאמר בה בבקר בבקר ויוקדם קטרת דבר שנאמר בו בבקר בבקר דכתיב³ והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר דכתיב⁴ ויהי כאשר יקטיר קטרת אהרן וצין לך דבר שמתעבב אחר תמיד של בין הערבים אלא י' קטרת ונרות י' פסח ומחוסר כפורים בערב הפסח שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר אף מחוסר כפורים בשאר ימות השנה שטובל ואוכל בקדשים לערב * בשלמא לתנא קמא יבא עשה דפסח שיש בו כרת וידחה עשה דהשלמה שאין בו כרת אלא ל' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה מאי אולמיה דהאי עשה מהאי עשה אמר רבינא אמר רב חסדא הכא בחטאת העוף עסקין שאין למזבח אלא דמה רב פפא אמר אפילו תימא בחטאת בהמה י' מעלה ומלינה בראשו של מזבח והאיכא אשם בשלמא לרב פפא היינו דמלין לה אלא לרב חסדא מאי איכא למימר אמרי שקרב אשמו והאיכא עולה וב"ת י' עולה לא מעכבא והתניא ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר כשם שחטאתו ואשמו מעכבין אותו כך עולתו מעכבתו וכי תימא בשקרבא עולתו ומי קרבה עולתו קודם לחטאתו ראשון והתניא⁵ והקריב את אשר לחטאת ראשונה מה תלמוד לומר אם ללמד שתהא קודמת לעולה הרי כבר נאמר⁶ ואת השני יעשה עולה כמשפט אלא זה בנה אב הכל